

การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1
และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับผู้บริหาร
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 1 จำนวนทั้งสิ้น 84 คน คิดเป็นร้อยละ 95.45 ของประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน
ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน และด้าน
การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน โดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน กิจกรรม
การนิเทศและคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ที่ต้องการ โดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าและ
แบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 84 ฉบับ คิดเป็น
ร้อยละ 95.45 มาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต
ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นกับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ค่า 'ที' (t-test) ทดสอบความมี
นัยสำคัญ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดใน
ตอนท้ายของแต่ละตอน เสนอในรูปความเรียง

การสรุปผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35 - 49 ปี ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ตำแหน่งทางการบริหารในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เป็นผู้อำนวยการ และมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารไม่เกิน 9 ปี และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าประชุมสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียนหรือโครงการสุขศึกษาสายการศึกษามาก่อน

2. ความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ถูกสุขลักษณะโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากเสียงรบกวน สาธิตวิธีการหนีไฟ และสาธิตวิธีใช้เครื่องมือดับเพลิง ที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น วิธีการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และวิธีการช่วยเหลือเด็กพิการในโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนโดยส่วนรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก

3. การจัดทำเนื้องานโครงการสุขภาพในโรงเรียน กิจกรรมการนิเทศและคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยส่วนรวม และเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านกิจกรรมการนิเทศ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นการให้คำปรึกษา เป็นกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาโครงการสุขภาพในโรงเรียน การเยี่ยมเยียนตามแผนปฏิบัติงานการนิเทศ และการสังเกตการสอนในชั้นเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น การกำหนดคุณวุฒิของศึกษานิเทศก์ว่าควรมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไปวิชาเอกหรือวิชาโทสุขภาพศึกษา และมีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความรู้และประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษา และลักษณะของการเป็นผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก นอกนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

4. การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในระดับต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 โดยส่วนรวม และเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ โดยส่วนรวม พบว่า มีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายชื่อ พบว่ามีความต้องการการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง วิธีการจัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะและ ใช้อำนวยความสะดวกเรียนการสอน วิธีการจัดมุมสนทนาหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในโรงเรียน และวิธีการจัดอาคารสถานที่ให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการการนิเทศมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.2 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน โดยส่วนรวม พบว่า มีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง แนะนำการให้บริการตรวจสอบภาพแก่ผู้ประกอบการและบุคลากรในโรงเรียนโดยแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งผู้บริหารระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความต้องการนิเทศมากกว่า ส่วนเรื่องการอบรมหรือฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลนั้น ผู้บริหารระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการการนิเทศมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.3 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านการสอนสุศึกษาในโรงเรียนโดยส่วนรวม และเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการด้านกิจกรรมการนิเทศโดยส่วนรวม พบว่า มีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการประชุมสัมมนาหรืออบรม เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.6 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการด้านคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยดังกล่าว มีข้อที่ควรอภิปราย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน

1.1 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องต่อไปนี้

1.1.1 วิธีการตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มน้ำใช้ เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ มีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม (นครปฐม นครบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร : ผู้วิจัย) การใช้น้ำดื่มน้ำใช้ที่เป็นน้ำฝนหรือน้ำบาดาล มักจะประสบปัญหาผลภาวะที่ปะปนมากับน้ำ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 62.10 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 52.70) ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มน้ำใช้ จึงมีความต้องการให้ศึกษานิเทศก์มาให้ความแนะนำ เกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มน้ำใช้ ซึ่งศึกษานิเทศก์ควรได้ร่วมมือกับทางโรงเรียนประสานงานกับสาธารณสุขจังหวัด เพื่อให้ส่งเจ้าหน้าที่ มาช่วยเหลือแนะนำโรงเรียนต่อไป

1.1.2 การจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน และการใช้ห้องปฏิบัติการ หรือโรงฝึกงานอย่างปลอดภัย เป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมาก อาจเนื่องจากการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่ง เน้นที่กิจกรรมเป็นหลัก เพื่อให้ให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น จึงพบว่านักเรียนประสบอุบัติเหตุ เกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการบ่อยครั้ง ดังผลการวิจัยของ ภัทรจันทร์ ใจสว่าง (2525: 93-108) ที่พบว่า นักเรียนประสบอุบัติเหตุ อุบัติเหตุในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นถึงร้อยละ 69 ซึ่งสาเหตุที่เกิด คือความเลินเล่อของนักเรียนเป็นอันดับแรก และสอดคล้องกับ สุวัฒน์ นิยมคำ ที่กล่าวว่า "อุบัติเหตุและอันตรายเท่าที่พบในห้องทดลอง มักจะเกิดเนื่องจากความประมาทและการรู้เท่าไม่ถึงการณ์เป็นส่วนใหญ่" ดังนั้นศึกษานิเทศก์ควรได้มีการแนะนำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการ จัดโครงการสวัสดิภาพ เพื่อช่วยลดอุบัติเหตุในโรงเรียนได้ตามความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนต่อไป

1.2 ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องต่อไปนี้

1.2.1 การอบรมและฝึกปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้ยา อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนไม่มีครูอนามัยโรงเรียนจึงต้องให้ ครูพลศึกษา หรือครูอื่น ๆ ที่ผ่านการอบรมการปฐมพยาบาล ทำหน้าที่ครูอนามัยโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอมอร์ เสาวลักษณ์ (2529: 23) ที่พบว่า ครูอนามัยโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีพลศึกษา ร้อยละ 31.03 พยาบาลร้อยละ 28.74 สุขศึกษาร้อยละ 18.39 อื่น ๆ ร้อยละ 18.39 ดังนั้นจึงเกิดปัญหาครูไม่มีความชำนาญเพียงพอ ในการใช้ยาแก่นักเรียนที่เจ็บป่วย เพราะ เกรงจะเกิดความผิดพลาดทางการรักษาได้

1.2.2 การส่งเสริมสุขภาพจิตในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนเล็กมีความคิดแบบคตินิยมที่ว่า "โรงเรียนเป็นสถานที่ซึ่งครูมีหน้าที่สอนและเด็กมีหน้าที่เรียน" แต่โรงเรียนควรเป็นสถานที่ส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ทั้งสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตควบคู่กันไป ซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการสำรวจสุขภาพจิตของนักเรียน พบว่านักเรียนมีปัญหาทางด้านสุขภาพจิตเป็นจำนวนมาก เช่น กองอนามัยโรงเรียนร่วมกับศูนย์สุขภาพจิต (2520: 24) ได้สุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากโรงเรียนรัฐบาลทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 1880 คน ศึกษาพบว่า มีนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิตถึง 250 คน เช่นเดียวกับ ธนู ชาดิธนานนท์ และคณะ (2521: 60-66) ศึกษาพบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 และเทียบเท่า จากกลุ่มตัวอย่างในจังหวัด ชัยนาทมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาสุขภาพจิตถึงร้อยละ 68.82 ของจำนวนนักเรียนที่สุ่มมาศึกษาทั้งหมด แต่โรงเรียนยังมีครูที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านักเรียน เพราะสุขภาพจิตของครูมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความเจริญงอกงามของนักเรียนให้บรรลุจุดหมายของการศึกษา ตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียนครูจะประสบปัญหาอันวุ่นวายทางอารมณ์อยู่เสมอ ดังนั้นการส่งเสริมสุขภาพจิตในโรงเรียนจึงต้องกระทำควบคู่กันไปทั้งครูและนักเรียน จึงจะทำให้บุคลากรในโรงเรียนนั้น ๆ มีสุขภาพจิตดี จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพจิตในโรงเรียน และมีความต้องการการนิเทศมาก

1.2.3 การตรวจสุขภาพนักเรียนโดยครู ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมาก อาจเนื่องมาจาก ครูส่วนใหญ่เข้าใจว่าครูที่ทำหน้าที่ตรวจสุขภาพนักเรียนคือครูอนามัยโรงเรียน ครูอื่น ๆ จึงละเลยต่อเรื่องสุขภาพของนักเรียน แต่ครูอนามัยโรงเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะทำการตรวจสุขภาพนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นครูทุกคนจึงควรทำหน้าที่ในการตรวจสุขภาพนักเรียนด้วย โดยเฉพาะครูประจำชั้น แต่มักพบว่า ครูไม่ได้ปฏิบัติเพราะเกรงจะทำให้เสียเวลาเรียน หรือไม่เห็นความสำคัญในเรื่องของสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ โสภประยูร (2526: 36) ที่กล่าวว่า ครูประจำชั้นจำนวนไม่น้อยมักจะละเลยในการตรวจเนื่องจากไม่ใคร่เห็นความสำคัญและถือว่าเป็นการเสียเวลาเรียนของเด็ก

1.3 ด้านการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมาก ในเรื่องต่อไปนี้

1.3.1 การสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพตามจุดประสงค์ตลอดจนวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528: 59) ที่พบว่า ครูสุศึกษาในเขตการศึกษา 2 มีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องการสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพ และสามารถวัดพฤติกรรมสุภาพด้านการปฏิบัติ ทศนคติ และความรู้ การวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบ รวมทั้งการทำคลังข้อสอบวิชาสุศึกษาด้วย อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันพบว่า โรงเรียนยังขาดครูที่มีวุฒิทางสุศึกษาอยู่มาก จากการศึกษาของกรมพลศึกษา (2525: 51) ที่สำรวจได้ว่า มีผู้สอนวิชาสุศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวม 342 คน เป็นครูที่จบวุฒิทางสุศึกษาเพียงร้อยละ 6.30 และสอดคล้องกับ อนุชา กิติชัยชาญ (2527: 115-119) สมบัติ คุรุพันธ์ (2527: 116-122) และบุญศรี ศิริช่วง (2527: 142-154) ที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ขาดบุคลากรทางด้านสุศึกษาโดยตรง ซึ่งตรงกับ สุชาติ โสมประยูร (2526: 6) ที่กล่าวถึงครูประจำการที่สอนวิชาสุศึกษาในปัจจุบันว่า "ส่วนใหญ่เป็นครูพลศึกษา ร้อยละ 80 เป็นครูสุศึกษาโดยตรง ร้อยละ 10 และเป็นครูสาขาอื่น ๆ อีกประมาณ ร้อยละ 10" จึงอาจทำให้ครูที่สอนสุศึกษาขาดทักษะในด้านวิธีสอนและเนื้อหา ซึ่งมีผลต่อการสร้างและวิเคราะห์ปรับปรุงข้อสอบได้ ดังนั้นการนิเทศในเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ศึกษานิเทศก์ควรพิจารณาเป็นอันดับแรก

1.3.2 การผลิตวัสดุอุปกรณ์จากวัสดุในท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมาก อาจเนื่องมาจากวิธีสอนวิชาสุศึกษาถ้าไม่ใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอนมักไม่ประสบผลเป็นที่น่าพอใจ เพราะนักเรียนไม่เกิดการ เรียนรู้หรือ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ แต่โรงเรียนขาดอุปกรณ์การสอนสุศึกษาเพราะวัสดุอุปกรณ์บางอย่างมีราคาแพงมากไม่อาจจัดหาได้ เช่น หุ่นการหายใจปอด หรือหุ่นพันถาวร ดังนั้นโรงเรียนจึงมีความต้องการที่จะผลิตวัสดุอุปกรณ์ในการสอนวิชาสุศึกษาจากวัสดุในท้องถิ่น เพื่อเป็นการประหยัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญจพร เสรีรุ่ง (2522: 76-82) ฉวีวรรณ ไทพริบ (2524: 105-110) อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528: 59) ที่พบว่าโรงเรียนขาดอุปกรณ์การสอนสุศึกษาและต้องการคำแนะนำช่วยเหลือในเรื่องการผลิตวัสดุอุปกรณ์ขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องการให้มีการนิเทศในเรื่องนี้จากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ซึ่งจะมีผลต่อวิธีสอนวิชาสุศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

1.3.3 การสอนที่สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมาก อาจเนื่องมาจากครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางด้านสุศึกษาโดยตรง วิธีสอนที่จะเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

กระทำได้น้อย เพราะขาดความเข้าใจหรือไม่เห็นคุณค่าของวิชาสุขศึกษาเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2521: 46-49) ที่กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาว่า

ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ มิได้เรียนรู้ทางสุขศึกษาโดยตรง จึงไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาสุขศึกษา วิธีสอนที่จะให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็ทำได้ยาก ซึ่งบางครั้งต้องการให้นักเรียนเห็นของจริงหรือสภาพความเป็นจริงก็ทำไม่ได้

2. การจัดทำเนื้องานโครงการสุขภาพในโรงเรียน กิจกรรมการนิเทศและคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์

2.1 ด้านการจัดทำเนื้องานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการมากในเรื่องต่อไปนี้

2.1.1 การนิเทศภายในที่เกี่ยวข้องกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน อาจเนื่องจากในปัจจุบันโรงเรียนระดับมัธยมศึกษามีการตื่นตัวในเรื่องการนิเทศภายในกันมาก สำหรับโครงการสุขภาพในโรงเรียนมีบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายหลายหมวดวิชา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเนื้องานโครงการสุขภาพในโรงเรียนและสามารถมอบหมายให้ครู-อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน ช่วยนิเทศงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนด้วย

2.1.2 การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และวิธีดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศมาก เช่นเดียวกัน อาจเนื่องมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการบริหารงานสุขภาพในโรงเรียน เพราะยังไม่เคยอบรมมาก่อน และที่สำคัญคือขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน และบุคลากรในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพา จันทรคามิ (2525: 113-114) พบว่า การจัดทำเนื้องานโครงการสุขภาพในโรงเรียนมีปัญหามากในเรื่องงบประมาณดำเนินงาน และสอดคล้องกับการประเมินมาตรฐานการจัดบริการอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 (2530: 62) พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงาน คือ ขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือ

2.2 ด้านกิจกรรมการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการมากในเรื่องต่อไปนี้

2.2.1 การจัดทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนได้ดีและมีประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการให้บุคลากรในโรงเรียนที่รับผิดชอบกิจกรรมสุขภาพด้านต่าง ๆ ได้มีประสบการณ์ตรง ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ เบ็น แฮริส (Ben M. Harris อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์ 2529: 69) กล่าวไว้ว่า "กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการ เดินทาง เพื่อศึกษาและดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองได้ปฏิบัติอยู่ การไปทัศนศึกษาจะได้ประโยชน์ในเชิงเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้ร่วมกิจกรรม ประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมทัศนศึกษา จัดว่าอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปทางสูง..."

2.2.2 การเยี่ยมเยียนของศึกษานิเทศก์โดยโรงเรียนขอให้มานิเทศเฉพาะเรื่องที่เป็นปัญหา การนิเทศโดยใช้สไลด์หรือวีดีโอ หรือการเยี่ยมเยียนโดยศึกษานิเทศก์มาเป็นคณะ ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการมากเช่นเดียวกัน อาจเนื่องมาจากบางครั้งโรงเรียนมีปัญหาเฉพาะที่จำเป็นต้องเชิญศึกษานิเทศก์เข้าร่วมในการแก้ไข้ปัญหา ซึ่งเป็นผลดีทั้งของศึกษานิเทศก์และโรงเรียนที่ไม่ต้องเสียเวลาในการนิเทศบ่อยครั้ง และปัญหาต่าง ๆ ก็ร่วมกันแก้ไข้ได้ตรงจุด โดยเฉพาะการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมในรูปแบบหนึ่ง คือการให้ผู้รับการนิเทศได้สัมผัสจากของจริง หรือการได้สัมผัสทางอ้อม โดยการ ใช้สไลด์หรือวีดีโอ ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ดีกว่าการพูดคุย หรือซักถาม ปัญหาและครูก็จะ เกิดเจตคติที่ดีต่อศึกษานิเทศก์ด้วย และการที่ศึกษานิเทศก์มาเยี่ยมเยียนเป็นคณะ ทำให้ไม่เสียเวลาของโรงเรียนบ่อยครั้งนัก ก่อให้เกิดความพึงพอใจด้วยกันทุก ๆ ฝ่าย

2.2.3 การประชุมสัมมนาหรืออบรม เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการมาดนั้น อาจ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 62.10 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 52.70 ไม่เคยผ่านการประชุมสัมมนาหรืออบรมมาก่อน จึงทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามขั้นตอน และเกิดปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้น ศึกษานิเทศก์ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาหรืออบรมในเบื้องต้นก่อน แล้วติดตามด้วยการนิเทศให้ความช่วยเหลือต่อไป

2.3 ด้านคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการ

ศึกษานิเทศก์ที่นิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความต้องการมากที่สุดเกี่ยวกับ เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง สามารถอุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติงานนิเทศ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถประสานงานได้ดีกับทุก ๆ ฝ่าย เป็นผู้ที่เข้าใจสภาพและปัญหาของโรงเรียนที่ไปนิเทศ ทั้งยังต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528 : 61) พบว่า ศึกษานิเทศก์ที่ครูสุขศึกษาต้องการมากที่สุด คือเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพและปัญหาของโรงเรียนที่ไปนิเทศได้ดี ต้องรู้และเข้าใจหลักการนิเทศทางสุขศึกษา เข้าใจในบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบสูง มีความรู้และประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษา มีวุฒิโดยตรงทางสุขศึกษา มีทักษะในการนิเทศและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตร อนุวัชพันธ์ (2520) สำราญ ชวนวัน (2520) วีระชาติ นักสอน (2524) ถวิล วรรณปะเก (2524) และสุจินต์ ดันเจริญ (2524) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา (อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์ 2529 : 44-45) สรุปคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ได้ดังนี้

1. ด้านลักษณะส่วนตัว ต้องเป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อดทน เปิดเผย และมีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. ด้านความรู้ความสามารถ ควรมีความรู้ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีเทคนิคในการพูด สามารถประเมินผลและวิจัย
3. ด้านการแสดงออกทางพฤติกรรม ควรเป็นประชาธิปไตย มีคุณธรรม ยุติธรรม
4. ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจจริงในการทำงาน

ดังนั้นบุคคลที่จะเป็นศึกษานิเทศก์ได้ ต้องมีคุณลักษณะด้านส่วนตัว และความสามารถเชิงวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านโครงการสุขภาพในโรงเรียนเป็นอย่างดี จึงจะสามารถนิเทศงานในด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองระดับมีความต้องการการนิเทศทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดอยู่ในพื้นที่เขตการศึกษาเดียวกัน ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์กลุ่มเดียวกัน ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมทางวิชาการร่วมกันเป็นประจำอยู่แล้ว ปัญหาต่าง ๆ จึงมักมีการพูดกันในที่ประชุมอยู่เสมอ จึงทำให้ความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองระดับมีความคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อนำผลการวิจัยมาแยกเป็นรายข้อแล้วยังพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการการนิเทศมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านการจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องต่อไปนี้เป็น การจัดมุมสนทนาหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในโรงเรียน การจัดอาคารสถานที่ให้ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย วิธีการจัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะและเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการการนิเทศในเรื่องเหล่านี้มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.20) มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารน้อยกว่า (ไม่เกิน 9 ปี) และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 1 เป็นโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็ก (ยกเว้นโรงเรียนวัดห้วยจรเข้วิทยาคม : ผู้วิจัย) ที่อยู่ในระหว่างการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะในเรื่องอาคารสถานที่ ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างการก่อสร้างเพิ่มเติม จึงต้องการคำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนทั้งในด้านการบริหาร วิชาการ และการจัดบริการ ซึ่งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.10) มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมากกว่า 10 ปีขึ้นไป และโรงเรียนได้รับการพัฒนาจนเกือบสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน จึงมีความต้องการการนิเทศในเรื่องดังกล่าวน้อยกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการอบรมและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล และการให้บริการตรวจสุขภาพแก่ผู้ประกอบการอาหาร และบุคลากรในโรงเรียนโดยแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความต้องการการนิเทศในเรื่องการอบรมและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลมากกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจเนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีน้อย โดยเฉพาะไม่มีครูพยาบาลที่จบโดยตรงหรือครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษา ดังนั้นจึงต้องให้ครูที่เคยผ่านการอบรมทางด้านปฐมพยาบาล หรือครูพลศึกษาทำหน้าที่ครูพยาบาลแทน ซึ่งเด็กในวัยเรียนมักเกิดอุบัติเหตุจากการเล่น เป็นสถิติที่สูงกว่าสาเหตุอื่น ๆ รวมกัน (สุชาติ โสมประยูร 2525: 104)

ในเรื่องการปฐมพยาบาลจึงมีความสำคัญมาก เพราะต้องอาศัยความชำนาญและมีประสบการณ์ จึงจะทำให้ลดอันตรายจากการบาดเจ็บนั้นได้ทันเวลาที่ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความพร้อมในด้านบุคลากรและอาคารสถานที่มากกว่า จึงไม่เกิดปัญหามากนัก แต่มีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องการให้บริการตรวจสุขภาพแก่ผู้ประกอบการอาหารและบุคลากรในโรงเรียนโดยแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาจเนื่องจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนครูและนักเรียนมาก ต้องอาศัยการบริการด้านอาหารจากร้านค้าที่รับประมูล เข้ามาขายอาหารในโรงเรียน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของโรงเรียนอีกทีหนึ่ง ดังนั้นเรื่องสุขภาพของผู้ประกอบอาหารจึงมีความสำคัญมากในการควบคุมการระบาดของโรคติดต่อ จึงต้องให้มีการตรวจสุขภาพแก่ผู้ประกอบการและบุคลากรในโรงเรียนอยู่เสมอ

3.3 ด้านกิจกรรมการนิเทศ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชุมสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการมากกว่า อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.10) ไม่เคยเข้ารับการประชุมสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียนหรือโครงการสุขศึกษาสายการศึกษามาก่อน และมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารน้อยกว่า จึงมีความต้องการให้ศึกษานิเทศก์จัดประชุมสัมมนาหรืออบรมขึ้น เพื่อจะได้นำความรู้และประสบการณ์จากการประชุมสัมมนาหรืออบรมมาดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะดังนี้ คือ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยศึกษานิเทศก์

1. หน่วยศึกษานิเทศก์ควร เน้นการนิเทศและให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มากกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากมีความต้องการการนิเทศสูงกว่า
2. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยให้มีนักวิชาการสุขศึกษา ศึกษาานิเทศก์ระดับกรม ศึกษาานิเทศก์ระดับเขต เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด และผู้บริหารโรงเรียน เข้าประชุมสัมมนาร่วมกันบ้าง
3. ควรสนับสนุน ส่งเสริม และสาธิตการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยการให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสามารถทำการนิเทศภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ควรสนับสนุนและส่งเสริมศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการสุขภาพในโรงเรียนให้มีความรู้ ประสบการณ์ และมีพฤติกรรมตามที่โรงเรียนต้องการ คือ
  - 4.1 จัดสัมมนาเพื่อการปรับปรุงบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ให้เหมาะสม
  - 4.2 วางแผนการดำเนินงานการนิเทศตามความต้องการของโรงเรียน
  - 4.3 สนับสนุนและส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับสูงกว่าปริญญาตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น
  - 4.4 จัดอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารงาน เนื้อหาวิชาทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติของกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน โดยละเอียดแก่ศึกษานิเทศก์ที่ไม่ได้จบทางสุขศึกษาโดยตรง
5. ควรจัดให้มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน เป็นเครื่องมือสำหรับการนิเทศให้มากขึ้น
6. ควรได้มีการประสานงานกับสาธารณสุขจังหวัดหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านสิ่งแวดล้อมหรือการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน มาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือจัดอบรมแก่โรงเรียน โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

7. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์ ครูสุขศึกษา และนักวิชาการ เพื่อหาแนวทางในการสร้างข้อสอบโดยจุดประสงค์ที่มีคุณภาพ ตลอดจนการวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบ

8. ควรจัดให้มีโรงเรียนในโครงการทดลอง โครงการสุขภาพในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้มีโอกาสศึกษาดูงาน และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนของตนได้

9. ควรนำนโยบายการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข เข้าชี้แจงในที่ประชุมผู้บริหารโรงเรียนเป็นครั้งคราว เพื่อรายงานความก้าวหน้าและเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญของงานสุขภาพในโรงเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ตามเขตการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อที่จะได้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการนิเทศการศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูสุขศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามเขตการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการสุขภาพในโรงเรียนตามสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริง